ఆంధ్రపత్రిక ★ సారస్వతానుబంధం

1953 సం॥ నవంబరునెల 8-వ తేదీ, ఆదివారము

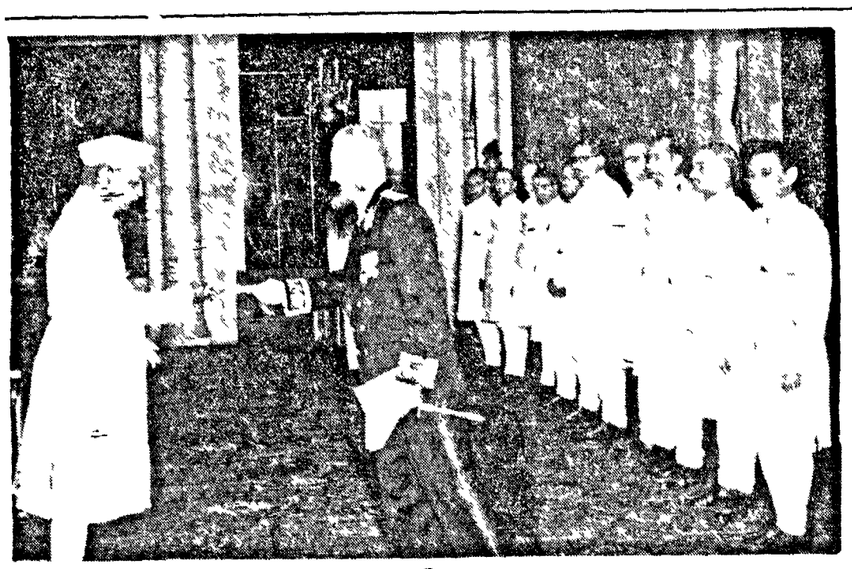

భారతదేశంలో రష్యా రాయబారిగా నియమింపబడిన యం. వి. పన్నాక్ ముల్లా కి వ తేదీనాడు రాష్ట్రపతి భవనంలో రాజేంద్రప్రసాదుగారికి తన సన్నదులు మాపుతున్న దృశ్యం.

తణుకు షుగర్ మిల్సు యజమాని ముళ్లపూడి హరిశ్చంద్రప్రసాదుగారి ప్యాసింజరు లిఫ్టుకి శంకుస్థాపనమొనర్చుతున్న గవర్నరు శ్రీ త్రివేది

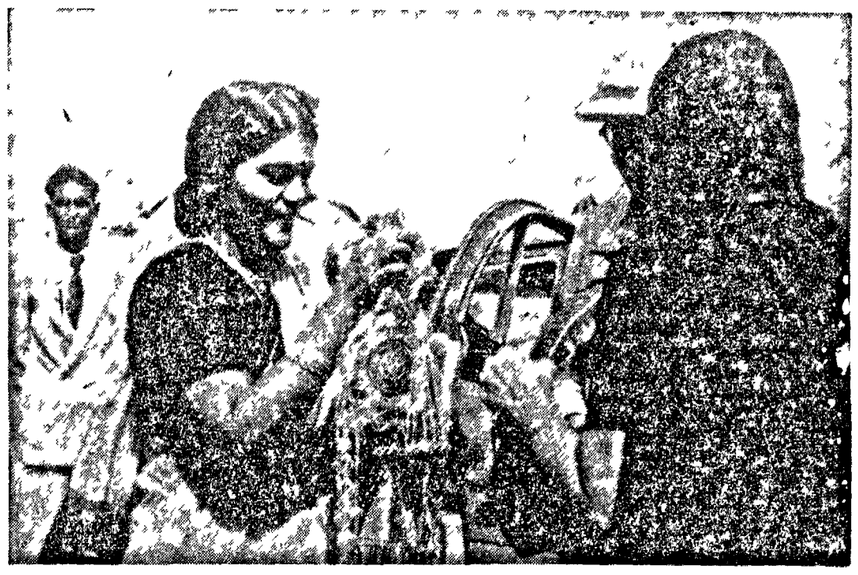

తణుకు ఆంధ్ర షుగర్ మిల్సును పరిశీలిస్తున్న ఆంధ్ర గవర్నరు శ్రీ త్రివేది దంపతులను మిల్లు మేనేజింగు డైరెక్టరు శ్రీ ముళ్లపూడి హరిశ్చంద్ర ప్రసాదు దంపతులు సగౌరవంగా పుష్పమాలాలంకృతులను చేస్తున్న దృశ్యం.

కథానిక:

ఏవిఁ లోకం! ఏవిఁ మనుష్యులు!

శ్రీ పరాణం సుబ్రహ్మణ్యశర్మ

ఆ యింటోళ్ళకి గ్రొత్తగా వచ్చిన శ్రీలిపాటి రామేశం, వసుంధర అభిమానవతి అని ఋజువు చేసుకుంది పటపటమని చూరుమీదనుంచి చినుకులు పెలుకు చిందుతున్నై. జల్లుకు కిటికీకి తట్టుక వాళ్ళిద్దరి మంచాన్ని యిపింటా లాక్కున్న రామేశం చీత్కారం చేశాడు 'నాకు ఏమాత్రం చప్పుడయినా నిద్రపట్టదు' అంటూ.

ఆపలు గ్రొత్తిచోటు కాబోలు నాకు వారభోజాలనాకా కూడా నిద్ర పట్టదండీ అందామనుకుంది వసుంధర అవలోయి రొందుకులే అని నవ్వేసింది

ఖాళీ కియ్యుపు డబ్బాను బరబరా యీడ్చుకొచ్చి తన్ని లోర్లించి తలవాటున దీపంఎత్తి దాన్నిమీద వుంచి మంచం ఎక్కి కాళ్లు బారబాచుకున్నాడు అతను

ఆ డబ్బా గరగరలకు వసుంధర కాస్త ముఖం చిట్లించిందో లేదో మలకమంచంమీదిబొంతలోని పిల్లాడు గాల్గరుమంటూ యేడుపుకు లంకించుకున్నాడు

'ఆ డబ్బా ఎందుకండీ చప్పుడు చేశావు?'

'నే పేంచేశాను? అకలయా వాడేడు స్తూంటే .'

'అకలయా. ఇప్పుడే కదండీ పాలుపట్టి నిద్రపోగొట్టాను వాడు మళ్ళీ లేచి కూర్చున్నాడు వాప్రాణానికి.'

చినుకులు టపటపమంటే నిద్రపోలేని పెద్దమనిషి లియ్యపు డబ్బాను గచ్చుపేలమీద యీడ్చి, యేడ్చి యేడ్చి పడుకున్న పిల్లడ్ని లేపగొట్టే పాక పేరని తల్లికి ఎంత విసుగుపాటో అంతా వసుంధర ముఖంలో ప్రతిబింబించింది

ప్రతుకంతా మారి చదువంతా వ్యర్థమయి ఆకలన్నీ పొక్కటొక్కటే ముసుగేసుకు చీటి తెరల్లాంచి జీవితాన్ని పరిహసిస్తూంటే పొటకోపం పగలల్లా రెక్కలు కొట్టుకు వచ్చాక రాత్రి పడుకోబోయే ముందైనా పంపాకారం చాపవండువ యేదన్నా ముంచి పుస్తకం తెచ్చి ఒక గంట చదివి ఆనందిద్దామంటే పెళ్ళాం ముఖం మడుచుకుంటుందిగదా దీపం తేగ ఈ మగవాళ్ళ కోర్కెలు ఆకలి ఆడవాళ్ళ కర్థమయే దెగ్గ!

మన ఆడవాళ్లకు 'కల్చర్' లేదు అని పెదవి విరిచాడు రామేశం 'ఈ మగవాళ్లకు జాలి అంతకు కరణ దయ అన్నవి వుండవు కాబోలు' అనుకుంది వసుంధర

ఒక్క రిపీ యింటెడు చాకిరీ చేసుకున్నాను బట్టన్ని పుతుక్కుని బావిలో ఆరవేసి యింట్లో త్రెట్టి కిటికీలకాను క్రొత్తయిలా కౌపరం గదా పామానంతో రెక్కలుముక్కలయేలా పరితుడిపోకడిగీ రోజల్లా కొట్టుకు కొట్టుకు వచ్చాను ఇప్పుడే నిద్రపోయే సుంకను కాస్తా లేవగొట్టారు తూమాత్రం యెందుకా పుస్తకాలు చదవటం అనుకుంది వసుంధర పిల్ల వాడికి పాలు పడుపుతూ

ప్రతికటం నిద్రపోవటానికా చివాటతో వవుకరీచేసి పాలగుర్రాట్లు తెచ్చుకోటానికేనా మరి పిల్లల్ని కని యీ రుగ్రూపుటంలో కళ్ళంలో పడ్డ యీగలా కొట్టుకోవటమేనా అని చర్చించుకుంటున్నాడు రామేశం.

ఒక మాపాల గండుపిల్లి ఎలికను తరుముకొచ్చి పైనుంచి పరాపరి రామేశం హారికన్ లాంతరు వుంచిన డబ్బామీద కురకటంవల్ల ఒక చేయి తలకు అన్ని మగత లోపడ్డ వసుంధర 'బాబోయ్' అని వులిక్కిపడింది పాలత్రాగుతూ నిద్రపోయిన పిలాడును బుజోహారి కెవ్వుమన్నాకనుండె లకు హత్తుకుని 'యింకా యేనిటి అమాయిత్యం మీరూనూ' అనేలా విసుక్కు వెళ్ళింగినును ప్రదర్శించింది కాస్త

రామేశం టప్పున పుస్తకం మూసి మంచంమీద మంచి లాంతరును అందుకోబోతున్నాడు

పొరుపున మర్యాదస్తుడై బా అబామీ కంతం 'ఎవరో అడివి మనుష్యుల్లాగున్నారే ' అనగా మరోక శ్రీకంఠం ఖాళీదాగా 'బాసుండదు మీ రూరుకోండి మన కెంగుకు-' అని కబురుపుచ్చింది

రామేశం ముఖం కందిగడ్డలా అయి ముక్కు పలుపుకొంటున్నాడు

వసుంధర భయంతో భిర్రుముఖం లోకి చూసింది నిద్రపటలో దోమల బాధతో మంచం పక్కలోని పిల్లాడు బాధుమని గొంతుకలేడు. అక్కపంతా తీరులా వసుంధర వాడ్ని కుదిపి సుంటి 'ముష్టి వెధవ పంతి' అని తిట్టుకుంది

చినుకులు యధావిధిని టప్పటప్పుమని చిందుతున్నా రామేశం నిద్రపోయాడు దోమలు కుడుతున్నా డొక్కలోని పిల్లాడు మీద గాజుల చేతులు కప్పి నులకమంచం కుక్కలో హాయిగా తొలిపోడి కూడా వసుంధర బండనిద్రపోయింది

ఉదయం అణా పెట్టికొని తెచ్చుకున్న ఆంధ్రపత్రికలోని సుగ్గు పేజీ చదవటాని కిమ్మని రామేశం దగం అడిగి పుచ్చుకున్నాడు పొరుపు పెద్దమనిషి రాత్రి అడివి మనుష్యులన్న మాట రామేశానికి గుర్తుకురాలేదు

దొడ్డిలో తడిసిన చీర పైకి ఎగగట్టుకుని మోకాళ్ళమీద చంటిపిలాడ్ని పోర్ల పడుకోబెట్టుకుని నీళ్లుపోసున్న వసుంధర తూర్పాలు తెల్లని ధిర్తుకు పురమాయించింది రామేశం తువ్వాలుతో వసుండగా శతిమతిమయి పుడుకునీళ్ళలో జారిన పుర్రకంకను రెండువేళులా యెత్తి పండెలకు హత్తుకుని జుస్తున్న వసుంధరను చూచిన పొరుగావిడ డా బా మెట్లపట్ట ఆశ్చర్యంగా నిలబడిపోయి' అయ్యో పెద్ద వాళ్ళెవరూ లేరా అమ్మా చంటిబిడ్డకు నీళ్ళుపోసేందుకు నా తెలవి కలిపోను - పన్నన్నా పిలిచావు కాదె పమ్మా - ఎంతపని ఒక్కదినుకం - అయ్యో జానిపోతాడు చల్లని తుడిచి పాంబ్రాణి పాగవయ్యి అమ్మాయీ' అంటూ అవిడ బట్టలు ఆరవేసుగోవటానికి పైకి వెళ్ళిపోయింది

లోకంలో ఎంతి మంచివాళ్ళు వుంటారు? అని అనుకుంది వసుంధర

అప్పటికి మార్యుదు కాస్త ముఖం చూపించాడు. జానీరు అక్కడా అక్కడా పడిపోట తిన తాతి బంగారు నూ పాత్రల తో తిరుకుక్క తరుక్కు మనేలా ధూదేవికి ముస్తాబు లూ రికి నిసున్నాడు దూరాన చెట్ల మీది గూళ్ళలో తడిసిన పక్షులు గావలోటమీద నీళ్ళు గుమ్మలకొన్నట్టుగా రెక్క లార్చుకొంటు న్నై ఆకాశంలో మబ్బులు యుద్ధావరణం యిర్లకు మరికే సైనిక సమూహాల కాబోలు - పెమ్మదిగా అంటోంది పంచలవాన్ని లోపలికుట్టు తిరుగుముఖం పట్టినై

రామేశం కాఫీ కప్పును పెదవులకు తాటిస్తూండగా - కుంపటపట్టి కూర్చుని రేగిన జుత్తును పైకి త్రోసుకుంటూ 'మన పొరుగావిడ పాపం ఇంతి కలుపుగోరు మనిషండీ ' అన్న అభిప్రాయాన్ని వెళ్ళిపెట్టింది వసుంధర

ఆ అమ్మాయి ముఖంలోని ప్రశాంతత రామేశాన్ని కొద్దిగా ఆకర్షించింది

'పదికంటలకి భాబా తయ్యారుగా వుండాలి సుమా! మా ఆఫీసు పదిన్నర కాగానే హాజరు పుస్తకం తన గదిలో పెట్టుకూర్చుంటాడు

ఈ ముక్కల్ని విసవసట్టుగా పే వసుంధర ఆలోచించుకుంటున్నది పొరుగింటావిడ బొద్దుగా పొట్టిగా మహాలక్ష్మి కళ పుట్టిపడుతూ వుంటుంది ఆ పనమాను పొన్నాలు చెయాటంవలన చిరుపెక్కిన్నా, కొంతి వరకు పెరిసివతిలతో పచ్చటి ముడి తలు తేరిన ముఖం - పెద్ద అర్థణా కాసంత కుంకుమబొట్టుతో తిసిసిన చీర - బుజాన్న మడిబటలతో ఆవిడ రూపం మహా ఆహ్యాయంతో ఘనఫలకంమీద చిత్రించు కుంటోంది

ఆ యింటికీ యీ యింటికీ నడుమ గోడ - మనుష్యులు యిల్లకూ యిల్లకూ నడుమ గోడల్ని యెందుకు కట్టుకుంటారో - బహుశా ఒకరిమీద ఒకరికి నమ్మకం లేక గావల్ను

డబ్బాపాటతో కాచి యిచ్చిన కాఫీ గొంతుకలో పోసుకున్నాక రామేశం తువ్వాలు బుజంమీద వేసుకుని నెమ్మదిగా ఏధిలోకి జారుకు వేయత్నంలో వున్నాడు

'ఏమండీ - యిదిగో మిమ్మల్నే ఆ రైలుదగ్గరకో ఎక్కడికో పోయి ఒక చేత పెరుగు పోయించుకుం రదూ?'

'మంచివాళ్ళేగా - పొరుగావిడతో చెప్పు వాళ్లియింటికి వచ్చినపుడు నువ్వుకూడా పోయించుకుందువు గాని'

వసుంధర వూరిమీదకు పోతున్న అతిడ్ని పుద్దేశించి 'ఇదిగో - నుజ్జిగ లేకుండా పెట్టావని నన్నేమీ అనక్కర్లేదు తిర్యాతి మీయిమం ' రామేశం 'అరే బాబ్బాబ్బ యీ పెళ్లి చేసుకోవటం ఒక హెవీ బండర్ అస్తమానూ కొంచెం ముక్కుసుకుని త్రిప్పుకోవాలని యింట్లో ఆడదీ, యిగపెనాలుగంటలూ చాకిరీచేయించుకుని అరగతీర్చాడుని పుర్యోగమిచ్చిన వాళ్ళూ - యీ మగబ్రతుకు యింతే నీదమైన బానిసత్వంగా మారిపోతూంటే - యీ కాలేజీ అమ్మాయిలు స్వేచ్ఛాజీవులని మగవాళ్లను చూసి ద్వేషిస్తూంటారు యెందువల్ల? అనుకొంటూ జాగ్రకున్నాడు

పెరుగు విషయం చెప్పాలని అడుగోడబ్బ వసుంధర తిచ్చాడతోంది

'మా ముఖంచూసి యిన్నాళ్లే పట్టే అగాను గాని వరలక్ష్మి గారూ - ఒకటా రెండా పాలగువందలు పన్నంగాల్లో బాకీపెటుకుని ఒక్కొకానీ అన్నా చెలుపెటాం? అన్నారంటారు గాని యేం కర్చులు మీరు మానుకుంటున్నారమ్మా - సెలసెలా చీరలు కొంటూనే వుంటారు ఇల్లీ మీ అబ్బాయిలు జట్కాలమీద తిగగతూనే వుంటారు మ్యాన కే పెంగుల పపదోవలీ అంట'

అవిడ పెగ పరిలక్ష్మమ్మగా ఆ యింటికి వచ్చిపడ్డప్పుడు తెమ్మనమంటాను అతిడికెందుకిక్కడ '

అతిరువాతి ఐదు నిముషాలకుఅలుదు కాబోలు

'ఏ పే పెగురూపాలుచ్చుకున్నా గాని ముంగు వాచేతి గుడ్డతెప్పించేశాను పీక లమీద కూర్చుని '

'మా తిమ్మడి చేతికిచ్చి గుడ్డతెప్పిస్తాందండీ'

'కొంపదిళాపే - అనుకుంటున్నాను వాకిట్లా గూతువరం తిప్పదని పధవ గుడ్డెవరికొక్కా వాలి, బా పెగురూపాయలు వాకొక్కా వాలి గాని '

'పెధవబోడీ అవకండి- వాకపలే వొళ్ళుబుండ ఉంది మా అమ్మవడుగు తాను మూరు ఐదురూపాయలిచ్చున్నారని '

'ఫీ నోర్మూయ్' గోడపక్క సందులో తిరిగి నిశ్శబ్దం అవరించుకుంది కాస్త ఆలోచించి నెమ్మదిగా 'దొడ్డమ్మగారూ' అంది యివతిల్నుంచి.

'అమ్మా ఎవరో పిలుస్తున్నారే?' కొడుకుగారవ్ వసుంధర నాలిక కర్చుకుంది ఏవిమ్మా పిలిచావాతిలి ' అవిడ ప్రసన్నమైన ముఖంతో మెట్లు ఎక్కుతూ గోడమీద చేతులాన్చి అడుగుతోంది

'పెరుగుమనిషి వచ్చాడేమో మూకు కూడా పోయించి పెడారనీ '

'అయ్యో బా తిల్లీ! వాడప్పుడే పోసివెళ్లిపోయాడమ్మా ఐదేయేం లే. వుండు' అని అవిడ లోనికి వెళ్ళి కప్పు నిండుగా పెరుగు పోసుకొచ్చి' యిందమ్మా, పాయం త్రం ఒక పుడుకు కుర్రాడ్ని పిలిచి కబురంపిస్తాను '

'అయ్యోవొద్దండీ ఎంగుకు? మీ యింటివిండా పిల్లలూ అవీనూ '

'వధవసంతి కాసిన వీళ్ళు కలిసి యింతిపుప్పయయితే సేవజ్ఞిగలుపోసుకు పోతారు తీసుకోఅమ్మా!'

వసుంధరకు వొట్టిచే తీసుకోవటం అభిమానంగావున్నా గత్యంతరం లేక వొయింది.

గోడవతల కొడుకు కాబోలు 'నా పైకిలుకు ట్యూబు చిరిగిపోయింది మరోతు గ్రొత్తది కొయించుకోవాలి కాలేజీకి వడిచిపోలేనమ్మా'

'ఎంతి అవుతుంది?'

'నాలుగురూపాయలు '

'రేపు చూస్తాను నా బాబుపుకదూ యిదుగో యీ రూపాయి తీసుకుని రిక్షాచేయించుకు వెళు '

'ఏ తే తిమ్మడ్ని కూ హైస్కూలు దగ్గర దిగబెడ్తాను మరో పావలా యివ్వు '

అవిడ చీరకొంగు ముడివిప్పి చిల్లర డబ్బులు కొడుకు చేతుల్లో పోస్తూ అంది 'వీళ్లు చదువుకుని వుద్యోగాలు చేసి నన్ను అందలాన కూర్చో పెడ్తారా-వెధవ పిల్లలు వాళ్ళ మాటాన్న వాళ్ళ బ్రతుకులు వాళ్లు బ్రతికితే చాలు, నూకా-బ్రతికినన్నాళ్లు యిక బ్రతికంగదా-' కొడుకువిసుక్కుంటూ అంటున్నాడు 'వూరికే తెగ వాగుతావే అమ్మా అనవసరంవు వగుడు '

అవిడ గోడదగ్గర మెట్లమీదనుంచి దిగిపోతూ 'మధ్యాహ్నం ఒకమాటు మా యింటికి రాతిల్లీ ఇంట్లో యెవరూ మగవాళ్లు ఉండరు.'

'అల్లాగేనండి' అని వసుంధర కప్పు గన్నె యింట్లో పెట్టడానికి వెళ్ళి

(6-వ పేజీ చూడుడు)

సంగీతకళాభివృద్ధి ఆంధ్ర ప్రభుత్వ బాధ్యత

శ్రీ కె. వి. ఎస్. ఎం. గిర్మాజీరావు

ఏతుంగభద్రానదీ తీరాన్ని మహోన్నతిదేశాలు, మన్ను ఆంధ్రరాజ్యం తిల్లికోట యుద్ధం కారణంగా ఆంతరించిందో ఆతుంగభద్రానదీ తీరాన్ని మరొక స్థలంలో ఆంధ్రరాజ్యం వేసు తిరిగి ఆవతిరించింది. ఆవాడు తుంగభద్రానదీ తీరాన్ని మహోన్నతస్థితిలో మన్ను ఆంధ్ర ప్రభుత్వం తేను యే మహాకార్యాన్ని యే ఆశయంతోనం తిలపెట్టిందో, ఆ మహాకార్యాన్ని ఆశ ఆశయంతోనం, పెంచేర్పడానికి సర్వవిధాలా ప్రయత్నించడం, నేడు తిరిగి తుంగభద్రానదీ తీరాన్ని ఆవతరించిన ఆంధ్ర ప్రభుత్వం యొక్క కనీస ధర్మం

ఏ సుకోకళ విజ్ఞానదాయకము, విశ్వరంజకత్వము, లలితభావ ప్రేరకత్వము ఇత్యాది లక్షణాలను కలిగినదో, ఏమహా శోభావహ మానవక ప్రవృత్తిని సాత్వికముగా మార్చగలుగుటే గాక ఫకల సుగుణ సంపత్కరమో, ఏ మహాకళ భారతీయ సాగరకతికి ప్రధాన చిహ్నమో ఆ మహాకళే అయిన సంగీత కళాభివృద్ధిని ఆపాటి ఆంధ్రరాజ్యాధిపతులు తలపెట్టి విజయులైనారు ఆ కాలంనాటికి, అనగా పదహారవశతాబ్ద మధ్యస్థానంనాటికి భారతీయ గానకళ ఏ స్థితిలో ఉండేది? ప్రాచీనకాలం నుండీ గానము చేయబడుతూ వచ్చిన పడ్డ మధ్యమగ్రామ గానపద్ధతిని పద్ధతి చి గా వము యా వ త్తూ ఒక గ్రామంలో గానం చేయబడాలనే అభిలాష, ప్రజలలోను, విద్వాంసులలోనుకూడ, తీవ్రతమస్థాయిని అందుకొన్న రోజులవి అప్పటికి రచింపబడివున్న ప్రాచీన సంగీత శాస్త్రగ్రంథాలలో ఏ గ్రంథంలోగాని గానానికి శ్రుతి ఎటుల యేర్పరచు కోవాలనే అంశంగాని, గాన ప్రదర్శనానికి తంత్రీ వాద్యాల (వీణల) తంతెలను యెటుల శ్రుతి చేయాలనే అంశంగాని ఎక్కడా చెప్పబడలేదు అనలు ఆ పాట వీణా నిర్మాణమే గాన ప్రదర్శనానికి కిష్టతరంగా ఉండేది కొన్ని వీణలు ఇరవైరెండేసితంతెలను, కొన్ని తొమ్మిదేసి తంతెలను, కొన్ని అయిదేసి తంతెలు ఈ విధంగా తంతెలను కలిగి ఉండేవి ఒక రాగానికి మాత్రమే మెట్లు అమర్చబడి ఉండేవి పడ్డ పంచదూలకుకూడ ఆ రోజులలో నిర్మితులు వుండేవి ఈ కారణాలవల్ల ఒక వైణికుడు వీణపై గానప్రదర్శనము చేసేటప్పుడు రాగం మారినప్పుడల్లా మెటనుకూడా తిరిగి మారిన రాగస్వరస్థానాలకు మార్చుకోవలసి వచ్చేది అటులనే మాటిమాటికి రాగం మారిందంటే వప్పుడల్లా తంతెల శ్రుతినికూడ మార్చుకోవలసి ఉండేది ఇంక, స్వరాలు విసియంలో, శుద్ధస్వరాలు ఏడు గాక, వికృతిస్వరాలు పండ్రెండని అప్పటి లక్షణం కాని, అప్పటికి ఉండిన జాతి గ్రంథాలలో ఏయే రాగాలకు ఏయే స్వరాలో చెప్పబడలేదు రాగ విధిజన విషయంలో ప్రాచీన గ్రంథాలలో భాష, విభాషు, అంతర్భాషా ఇత్యాది శీర్షికలక్రింద రాగాలు విధిజంప బడాయి కాని, ఆ శీర్షికలు విజరింపబడలేదు అందువల్ల క్రమంగా ప్రాచీనరాగ విధిజన తొలగిపోయి క్రమేణా ఆ కాలంనాటికి పురుష రాగాలు, స్త్రీ రాగాలు, నపుంసక రాగాలు ఇత్యాది శీర్షికలక్రింద ఒక మాతిన రాగ విధిజన యేర్పడింది కాని ఆ కాలపు విద్వాంసులలో ఏయే రాగాలు పురుషరాగాలు, ఏయే రాగాలు స్త్రీరాగాలు ఏయే రాగాలు నపుంసక రాగాలు, అనలు ఈ శీర్షికల భావమేమి, అనే విషయాలలో అభిప్రాయ భేదాలు విశేషంగా ఉండేవి పైని చెప్పబడ్డ కారణాలవల ఆ కాలంలో ఊరుగో పాంప్రదాయాలెర్పడింది అందువల్ల ఆ కాలంనాటి సంగీత కళయొక్క లక్ష్యలక్షణాలకు ఏమీ సంబంధం లేకుండాపోయింది పద్నాలుగవ శతాబ్ద మధ్యస్థానంనాటికి భారతదేశమునం దంతటా సంగీతకళయొక్క పరిస్థితి ఆ మాదిరిగా అయోమయంగా ఏర్పడింది ఆ కాలంలోనే హంపీ విద్యానగరాన్ని రాజధానిగా చేసుకొని దక్షిణభారతదేశాన్ని పాలిస్తూన్న ఆంధ్ర రాజ్యానికి అళియరామరాజు రాజ్యాధిపతి పేరుకుమాత్రం పదవిశవరాయలు రాజుగా ఉండేవాడేగాని రాజ్యాంగ వ్యవహారాలన్నిటి బ్యాతి అళియరామరాజే నిర్వహించేవాడు వైకార రామామాత్యుడనే మహామేధావి రామరాజుకు మంత్రి రామామాత్యుడు రాజకీయపత్రే మాత్రమే గాక లక్ష్యలక్షణములందసమానమైన ప్రతిభకలిగిన గొప్పసంగీత పండితుడు, వైణికుడు, వాగ్గేయ కారకుడు కూడాను అయినకు అభినవభరతాచార్యుడనే బిరుదు కూడా ఉండేది. మహాపండితుడు, రాజకీయ దురంధరుడు యోధాగ్రేసరుడుఅయిన తిమ్మరామామాత్యుడు (తిమ్మన్న), శ్రీకృష్ణదేవరాయలను రాజుగా అనే ఒక బాధ పనగా చేసుకొని హంపీ విద్యానగర రాజ్యాన్ని పాలనాధ్యంగా విస్తరింపచేయుచున్న రోజులలో రామామాత్యుడు గుతిరోటలో దండిపాధుడుగా ఉండేవాడట అందువల్ల అళియరామరాజు కాలం నాటికి రామామాత్యుడు అధమపక్షం ఆరవైఅయిదళకు పైబడిన వయసుగల ముసలివాడన్నమాట. అళియరామరాజు తన కాలం నాటి సంగీత కళాపద్ధతిని గూర్చి తన తిమ్మలతో తీవ్రంగా ఆలోచించిన మీదట సంగీత కళోద్ధారణ రాజ్యాధిపతిఅయిన తన కనీసధర్మమని యెంచి, వయసువందు ముసలివాడైనందున రాజకీయ వ్యవహారములనుండి విరమించి కేవలము సంగీతకళోపాసనతో కాలము గడుపుకొంటూంటే తన మంత్రియైన రామామాత్యుని ఆహ్వానించి, ఒకానొక ప్పుడు ఆ రామామాత్యుని అధిపత్యం క్రింద నిర్మింపబడ "రత్నమాట" అనే పేరుగల ఆ జోగాంగో అయిన సంగీత ప్రదర్శనము అతివైభవంగా యేర్పాటుచేసి అయనను విశేషంగా సన్మానించాడు. ఆ సమయంలో శ్రీ పండితుడు తిమ్మయ్యలో యేర్పడిన భేదాభిప్రాయాలపై పరిశోధనలు చేసి, ప్రాచీన పాంప్రదాయానికి అనుగుణంగా సరళాశ్రయ పద్ధతిలో లక్ష్య లక్షణాలను సమన్వయపరచి ఒక ఉత్తమ సంగీతగ్రంథాన్ని రచించమని కూడా అళియ రామరాజు రామామాత్యుని కోరి, అందుకుగాను కొండవీడు రాజ్యంలో కొంతిరాజ్యం, ఒక కోట మహాడ ఆయనకు బహూకరించాడు. రామరాజు యేభావంతో తనను కోరినాడో ఆ భావమును తత్కుణం గ్రహించి అటువంటి సంగీతగ్రంథాన్ని ఒక దాన్ని వ్రాయడానికి రామామాత్యుడు ఒప్పుకొని, అందుకుగాను ఆయా సంగీతాంశాలపై తీవ్రమైన పరిశోధనలు ప్రారంభించాడు ఏ కారణాలవల్ల తిల్లికోట యుద్ధంజరిగిందో, ఆ కారణాలు దొనాదిపర్చ రాజకీయ జాతావరణం ఏర్పడుతూన్న కొలదీ రామామాత్యుడు రాజకీయ పత్రే మాత్రమే గాక లక్ష్యలక్షణములందసమానమైన ప్రతిభకలిగిన గొప్పసంగీత పండితుడు, వైణికుడు, వాగ్గేయ కారకుడు కూడాను అయినకు అభినవభరతాచార్యుడనే బిరుదు కూడా ఉండేది. మహాపండితుడు, రాజకీయ దురంధరుడు యోధాగ్రేసరుడుఅయిన తిమ్మరామామాత్యుడు (తిమ్మన్న), శ్రీకృష్ణదేవరాయలను రాజుగా అనే ఒక బాధ పనగా చేసుకొని హంపీ విద్యానగర రాజ్యాన్ని పాలనాధ్యంగా విస్తరింపచేయుచున్న రోజులలో రామామాత్యుడు గుతిరోటలో దండిపాధుడుగా ఉండేవాడట అందువల్ల అళియరామరాజు కాలం నాటికి రామామాత్యుడు అధమపక్షం ఆరవైఅయిదళకు పైబడిన వయసుగల ముసలివాడన్నమాట. అళియరామరాజు తన కాలం నాటి సంగీత కళాపద్ధతిని గూర్చి తన తిమ్మలతో తీవ్రంగా ఆలోచించిన మీదట సంగీత కళోద్ధారణ రాజ్యాధిపతిఅయిన తన కనీసధర్మమని యెంచి, వయసువందు ముసలివాడైనందున రాజకీయ వ్యవహారములనుండి విరమించి కేవలము సంగీతకళోపాసనతో కాలము గడుపుకొంటూంటే తన మంత్రియైన రామామాత్యుని ఆహ్వానించి, ఒకానొక ప్పుడు ఆ రామామాత్యుని అధిపత్యం క్రింద నిర్మింపబడ "రత్నమాట" అనే పేరుగల ఆ జోగాంగో అయిన సంగీత ప్రదర్శనము అతివైభవంగా యేర్పాటుచేసి అయనను విశేషంగా సన్మానించాడు. ఆ సమయంలో శ్రీ పండితుడు

(6-వ పేజీ చూడుడు)

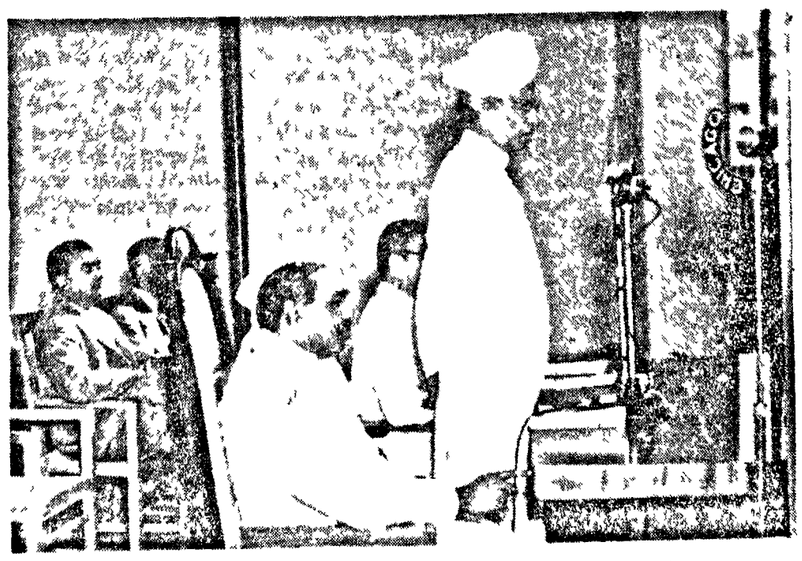

భారత ఉపాధ్యక్షులు రాధాకృష్ణన్‌గారు న్యూఢిల్లీలో జరుగుతున్న శతాబ్ది ఉత్సవంలో మైలి కిమూర్తి కేమికల్ ఇంజనీయర్స్ సంస్థను ప్రారంభిస్తూ ఉపన్యసిస్తున్న దృశ్యం.

ఏ పిఁలోకం! ఏ పిఁపుసుప్యులు

(5 వ పేజీ తరువాయి)

పోయింది మళ్లీ పిలవాడి గుడల్ను పంపుదగ్గర ఝూపిస్తూండగా కొడుకులు కాళోలు పంగులో చేరి

'ఏవిరా అమ్మ యేమ్ మంది?'

'మూపాయే యిచ్చింది రా-'

'ఘువ్వం చెప్పావ్?'

'సైకిలు ట్యూబు పోయిందని

కిరిమీద పెళ్లి మంది బాలుగు రూపాయలిస్తుం దనుకున్నాను'

'అసలది మనకేదన్నా యివ్వాలంటే చస్తుందిరా, చూడు బాబ అక్క-యేది కోరితే అది అప్పన్నా చేసి తెప్పించి పెడ్తుంది మనం ముగ పిలలమంటే గిట్టదురా- చూడు ఆడ ముండలను తెగ మెపుతుంది'

'పోరా కాలేజికి ఎలదుపోతాకు- మూర్నింగు పో మంచి పీక్చ మంది బాబ హోటల్, లారెల్ హార్డీను'

ఛి! కన్నపిలలే యింత నిర్వాసహీనతగా నందరిన్నారా? వసుంధరకు లోపల్నుంచి దేవినిపిల్లుగా అయింది. భోజనాల దగ్గర రామేశం అడిగాడు

'ఏతి వ్వల్ప విషయానికి చూడండి-యిదగా, అంటూ మొగుడి పీకల మీద కూర్చోకుండా స్వతంత్రంగా నిర్వహించే పెద్ద సంపాదించుకోవాలి'

'ఇదేమో! అంటూ వసుంధర మాతి పెడాయించింది

'చూడు అయ్యగారు అరవ ఆఫీసరి భార్యలు వెంగుపూరు సిల్కు చీరలు పెళి పెళి, మనేలా మార్కెట్లకూడా అన్ని దుకాణాల్లోనూ ఇళ్ళే.. స్వయంగా బజారు చేసుకుంటారు'

'వనకో ఆఫీసరుంటే వాడు మాకు ఆయన భార్య బియ్యేలె ఆవిడ బంగాళాలో కార్డ్ పేయించుకుని ఆఫీసుకు జవాబ్లనుపట్టుగ తింద చేది ఫలాబాగుపూ స్తూపడిగి ఫలహా ఫైలుప్రాంతంటూ అన్ని ఫైల్లూ తనముందు పెట్టుకుని పార్టీలకు కబురుపెడ చూడండీ మీ అయ్యగారికి పంపారం పిలలూ పెళి శ ప్రపక్తి అక్కర్లేదు అంటూ రెండు ప్రక్కల్ల దగ్గర్నుంచి బాలుగు విదు ప్రక్కల్ల పరిహ మాపించి పక్కదిక్కుగా కమ్మటి కాఫీ కలుపుకొచ్చి గాజుల చక్కో పావుకొరకు అందిచ్చేది అమ్మగారు యేమడిగితే కొదవగలదుకో బట్టలు అన్ని వస్తువులకు కంట్రోలు యుద్ధం పుణ్యాన-ముడుపులు పెళ్లి పీ అర్డర్లు ముట్టలగా పేపేడి-కట్టుకుపంపించి అయ్యగారిదొళ్ళ మార్కు వేయించి పావుకొర్రను పెర్మిట్లతో బాగకంపేది ఇంతకూ పి రంగుపూలాల పోట్లా కంకాయే'

'ఏతే మరి మీరు మాకు కాగితాలు యింటికి పట్టుకురండి రేపట్నుంచి' వసుంధర ముసిముసిగా నవ్వటంతో రామేశం ధోటతిరిగిచి-

'అవా! తోలుంగీరు ఎటా పుంటుందో తెలిసి చెప్పటం కోసం అన్నాను గాని ...'

ఇద్దరి నవ్వులూ మళితమై ఆ పంట యింట్లోంచి కలకలు ఒక్కసారిగా వాతావరణాన్ని మారుస్తూండగా-,

'మెంతి మజ్జిగ పోసుగోయా. అతిసుకడుపుచేత్తో పుచ్చుకుని చేతి పోడిస్తూ-

'అబ్బ-యాకపొద్దే మజ్జిగపోసెయ్యి పీకు పుగ్యముంటుంది'

'కడుపునిండా తిన్నకడి మళ్ళీ పొయాంత్రం అరు కొట్టేదాకా పాకీరి పెయ్యాలా-'

'ఇంతిమరీ యెక్కువైతే ఆదరణ కడి పు పగిలి చస్తావు'

'పొండి ఆపం మాటలండీ'

రామేశం పోస్యంగా-

'ఒక్క పత్యం చెబుతాను నువ్వేమి అనకోకు, అయాల ఎక్కడ్నుంచో నువ్వు యుటు మరోయాలనుచ పేనూ యిద్దరం కలిశాం, కొన్నాళ్లు మనం గొంతలంగా స్నేహంగా లాకయాత్ర చేశాక మెమ్మదిగా మళ్లా విడిపోయి ఎక్కడికో నువ్వోటు కి పెళో చోటుకి ..మా మా త్రానికి అవ పదంగా మమ కాలాల పెంచు గొపటంపుంది .'

'పోదుగాని మీకుపుణ్యముంటుంది. మళ్లగ పోసుకుని ముందిక్కడ్నుంచి లేపండి'

వసుంధర వంట యింటి సమ్మంగాటి ఎదురుగా దంచడానికి ఎరిగి పేచిపాద పక్షి తుచ్చాలను దులిపి తిరిగి అరవేస్తూ ఫర్తి సుద్దేశించి.

'శ్రేమేమి యివ్వాళే కనుపిప్పి యీ ప్రపంచాన్ని మనుష్యుల్ని చూస్తున్నా వనుకుంటున్నాం?'

కంచంలో చేతుల్ని కడుగుతున్న రామేశం-

'లేదు. అబ్బో నువ్వెక్కడికో నువ్వు తెల్లి కడుపులోంచే ప్రపంచాన్ని చూడ్డం పేర్చుకున్నావు' అంటూ లేచాడు పీటమీదనుంచి

మధ్యాహ్నాన్నే పడకలో కూర్చుని తీగ్గా ఆలోచించుకో సాగింది వసుంధర అంతర్గతంగా పోయినవారియింట్లో స్కూళ్లకుపోయే పిల్లలు ఆఫీసులకు వెళ్ళేవాళ్ళు అంతా వెళ్ళిపోయాక పడకొండ గంట లప్పుడు కాపోటు ఆ యింటి యజమాని పెబ్బునుంచివచ్చి విడిరి దగర పెద్దగల టాచేసి ఆవిడకు ఎ ఎ ఖర్చాలు పెట్టి మరీ లేచాడు పోపు మాడపెట్టేశాడు అంటే. నిన్న చేసిన పూరి యివ్వాళా చెసిందిట. బ్రేమ్మం చెప్పా కోలుపోయాడుగా. ఈ చేంతాడు లో ఆరిడ్నికూడా-నీకు కాస్త పుణ్యముంటుంది' వసుంధర పక్కమని పడ్డేశింది

'అది కాదమ్మా-ముక్కూ మొగం తెలీని పసికుర డ్డి పట్టుకుని దండించేశంటే అంతకన్నా పెద్దతప్పు చేసినవాళ్లను వొదిలెయ్యటం యేం న్యాయమంటావు? పెరానికి శిక్షవిధించేప్పుడు తలీ బిడా తండ్రీ భిర్తి యెవ్వడైనా వొకటే అమ్మాయీ-'

'అందులో రెండు మూడు రూపాయలు ఎవడికో అప్పయిచ్చాడటకూడా నుం' 'ఇంకేం-వా దొరబాబు అప్పలిచ్చి పాయం చేయటం కూడా పెద్దు కున్నాడు గావల్ను'

వరలక్ష్మమ్మగారూ వసుంధర అక్కగారూ ముగురూ పైభాయిడ్ పిల్లవున్నగదిలోనికి వెళ్లారు ఆ గదిలోనికి అడుగు పెట్టగానే వరలక్ష్మమ్మగారి ముఖం మారిపోయింది అంతేవరకూ నవ్వుతూ వేళాకోళంగా మాట్లాడిన మనిషి చప్పున దిగజారిపోవటం స్పష్టంగా ముఖంలో గోచరిస్తోంది ఆ పిల చాలాసీరియస్‌గావుంది దవడలు లోపలపోయాయి ముఖంకొస్తంతో ఎర్రగ వుంది ఒకప్పుడు ఆ అమ్మాయి ఎటావుండేదో యీ మంచాన్ని అంటి పెట్టుకున్న పిలనుచూసిన వసుంధరకు యిప్పుడు పూహించటం చాలాకష్టం

ముగ్గురూ మౌనంగా ఆ గదిలో కొస్సేపుకూర్చున్నాక—

'పరాయిపండు తిపాలనుండే .. అంది ఆ జ్వరంపిల్ల వరలక్ష్మమ్మగారు అకస్మాత్తుగా తెలబడిపోయిన ముఖంతో—' ఇప్పుడెల్లాగ తల్లీ— పాయంత్రం తెప్పేపాను బజారు కెళ్ళేందుకు ఇంట్లోయెవ్వరూ లేరు కూడా'

డాక్టరుకోసం స్వయంగా వెళ్ళిన యీమె ఎందుకు పండుకోసం వెళ్ళటానికి సందేహిస్తోందో అనుకుంది వసుంధర

ఆ పస్నెంతేళ్ళకుర్రాడు చటున లేచివిల్చున్నాడు 'పేనువెళ్లాను గా అమ్మగ్గా'

ఆవిడకళ్ళల్లో నీళ్లుతిరగడంచూసి అంత మంచిమనిషికూడా పాపం యేం నోందో అనుకుని వసుంధర 'యేమండీ దొడ్డమ్మగారూ కంగారుపడకండి మీ అమ్మాయికేం ఫరవాలేదు నిమ్మకున్నవాళ్ళకి దేవుడు యెప్పుడూ అన్యాయంచెయ్యడు'

ఆవిడచెరుతో కళ్ళు వొత్తుకుంటూ 'పిల్లరడబ్బులు లేవుబాబూ దగర అంటూంటే యీ భూమి బద్దెలయిపోదా ఆవిడకష్టంగా ఒక్కమాటపైకి అనుకుంటే అపిపించింది వసుంధరకి పోనీలెండి నేను ఇస్తాను అని అనే ధైర్యం యెంతో గింజుకున్నా వసుంధరకు రాలేదు

'నువ్వూరికే ఎందుకే అమ్మగ్గా యేడుస్తావ్— నేను పట్టుకొస్తాగా పిన్నికి బత్తాయిపళ్ళు—' అనేసి ఖంగుమని పిధిలోకిదూకా కాదు అబ్బిడీ కాల్చి చేంతాడుతో దెబ్బలుతిన్న మనుమడు

మూడుగంటలదాకా కూర్చున్నాక వసుంధర నెమ్మదిగా గుహ లోంచి బయటకు వచ్చినట్లు తిరిగి పిలాడిని చంక పేసుకుని యింటికి వచ్చేసింది అసి లెతి మనస్సు వికలమయిపోయి యే పనీ చకచకా చేయలేకపోయింది

'పాయంత్రం రామేశం వచ్చాడు కదేం అలాగున్నావ్? అంటూ పరామర్శించాడు కొంతసేపు చంటి పిల్లడ్డి యెత్తుకొని ఆడించాక 'ఈ పూరు బాగులేదా? బెంగపెట్టుకున్నావా?' అని గుచ్చిగుచ్చి అడిగాడు వసుంధర నవ్వేసింది

ఆ రాత్రే రామేశం వసుంధర పడుకోబోతూండగా పొరుగు వారింట్లో పెద్దగలాటా అయితే చెవులుకిక్కిందవన్నారు వసుంధరముఖం తెల్లగా పాలిపోయింది. రామేశం అన్నాడు' చూశావా ఆ పెద్దకొడుకు చేయి తిరిగి తలిమీదకు కొట్టడానికి పైకి కూడుకు కాబోలు అడ్డుకుంది' అని ఈపాపపు రాత్రి పగిలి ముక్కలయిపోయినంత పే ఉదయం కాళ్ళబాద వసుంధరపొడ్డి పడుకో చెట్టుకుని పొన్నాబానికి నూనె రాస్తూండగా రామేశమే అన్నాడు. 'తప్పు నీ కొడుకూ అంటే పెరిగి పెద్దవాడియాక-' పిల్లాడూ అమాయకంగా నవ్వుతున్నాడు తల్లి కాళ్లమీద కరిం తాలు గొడుకూ, వసుంధరలోపల ఆనందం' అవును నేను యిప్పాళే కష్టపిప్పి లోకాన్ని చూస్తున్నాను' ఆని రామేశం నవ్వుతూ అన్నాడు

'ఎప్పుడూ యీ పిల్లల్ని నమ్ముకోకు' వసుంధర సున్నిపిండి పిల్లడికి పట్టిస్తూ 'ఏంలోకంలో ఏది మనుష్యులు-' అని పెదవి ఇప్పరించింది పక్కింగుర్లు యింకా చేతుల్ని తిడ్డూ కూర్చుంటాలో చూసి నవ్వుతున్నాడు

(5 వ పేజీ తరువాయి)

సంగీతకళకు సశాస్త్రీయ పద్ధతిలో సంస్కరించి దేశాన్ని అంతా ఒకేఒక సాంప్రదాయానికి తీసుకు రావడమే గాని, తీరికగా ఇంటిదగ్గర కూర్చుని రాజు ఇచ్చివరాజ్యాన్ని సుఖంగా అనుభవిస్తూ ఉద్గ్రంథం రచించి పేరు సంపాదించడంకాదు. అందువల్ల, పెద్ద చెప్పబడ్డ ఆరువిషయాలు తన పరిశోధ నలబలన తెలిసికొనిన వెంటనే కరవే గంగా వాటిని క్రిష్ణానది మొదలు కన్యాకుమారి వరకు ప్రచారం చేసి అటు పిమ్మట గ్రంథరచనా విధి ఉపక్రమించాడు అప్పటికప్పుడే రాబోయే తిల్లి కోట యుద్ధానికి కారణాలు ఒకదాని వెంబడి మరొకటి చొప్పుం యేర్పడి తిన్నూలముగా ఉద్భవించిన రాజకీయ అలజడి ఆరోజుకాకోజు తీవ్రతరమవుతూన్న కాలాని అందులబలన రామామాత్యుడు రత్నాకరాన్ని మించిన ఉద్గ్రంథం రచించదగల మహా పండితుడైనప్పటికీ, తాను పరిశోధనలను చేసి తెలిసికొనిన కీకంలో ప్రచారం చేసిన ఆరు విషయాలను మాత్రం క్లుప్తంగా వివరిస్తూ కులధిపైన సంస్కృతిభాషలో అతిమాడాపుడిగా వ్యాప్తమైనంత తక్కువ కాలంలో పూర్తి అయేటట్లు "సర్వమేళ కళానిధి" అనే పేరుతో గ్రంథాన్ని రచించి రాజుకిచ్చి వేశాడు అటుతరువాత కొంతకాలమైన పిమ్మట నో దాదాపు తీరాన రాజమహేంద్రవరం ప్రాంతంలో ఉంటూండే సోమనాథుడనే పండితుడు, రామామాత్యుడేయే అంశాలపై ని పరిశోధనలు చేసి ఏయే సత్యాలను తెలుసుకొన్నాడో, ఆయా అంశాలపైన కి పరిశోధన చేసి, ఆయా సత్యాలపై తెలుసుకొని 'రాగవిబోధ' అనే గ్రంథాన్ని సంస్కృతి భాషలో రచించి విరివిగా గోదావరి, కృష్ణా, విశాఖపట్నం మండలాలలో ప్రచారం చేశాడు ఈయన గ్రంథం చూచిన వారికి, రామామాత్యునిస్వరమేళ కళానిధిని చూచి, ఆ గ్రంథాన్ని తీవ్రతరంగా బలపర్చడానికి ఈయన రాగవిబోధను వ్రాశాడా! అనే అనుమానం కలుగుతుంది అయితే అల్లా నోము వాడు రామామాత్యుని సర్వమేళ కళానిధిని చూచినట్లు ఎక్కడా యే విధమైన ఆధారమూ కనుపించదు అ కాలం నాటికి అవుపరమైన విషయాల పై వివిధ ప్రాంతాలలో నున్న ఇద్దరు విద్వాంసులు పరిశోధనలు సలిపి-వ్యక్తం పలువిధ సత్యాలు ఒకరికంగా రావటంలో ఆశ్చర్యంలేదు. సత్యం అనేది అందికీ ఒకే రీతిలో ఉంటుంది గాని భేదించగు శాస్త్ర విషయాలపై ఒకే రీతిని ఎంతమంది ఎన్ని పరిశోధనలు చేసినా బయలువడితే శాస్త్ర సత్యాలలో భేదం ఉండటానికి అవకాశమే లేదు మూడుకు మరియొక మూడు కలిపితే ఎవరికైనా ఆరే కనబడుతుంది గాని మరొక సంఖ్య ఎల్లా వస్తుందికి సోమనాథుడు సంగీతము అందు గొప్ప లక్ష్యలక్షణాలో విదుడు మాత్రమే గాక, గొప్ప సంస్కృతి పండితుడు, గొప్ప మేధావి, విరుపజ్ఞ మగు వీణావాదనలోవిదుడు ప్రకృతి వికృతి స్వరాలను గణితశాస్త్ర పద్ధతిలో ప్రస్తరించి మేళములను ఏర్పరిచే నూతన మేళపద్ధతి ఒకటి ఈయన తన "రాగవిబోధ" అనే గ్రంథంలో వివరించాడు ఇదే నేటి డబ్బతి రెండు మేళ కర్త పద్ధతికానికి దారి చూపింది నేటి దక్షిణ భారతీయ గానపద్ధతిలో, వీణా వాదనా విధానంలో అనుసరింపబడుతూన్న హంకేతిక- విషయాలు ఈయన ఏర్పరచినవే. పోతువాడుని రాగ విబోధ రచింపబడిన కొంతి కాలం పిమ్మట కర్నాటకులు మండల నివాసిఅయిన అహోబిల పండితుడు సంగీత భారిజాతం అనే సంగీత గ్రంథాన్ని రచించాడు. ఈయన తన సంగీత పారిజాతంలో గ్రంథంలో వీణపై ఏయేస్వరాలు ఎంతెంత తంతె పాడువులలో కలుగుతున్నవో వివరించాడు ఇందులకు వీణపై స్వరస్థానపు మెట్లు అమర్చుకొని మిక్కిలి సులభ మైంది

పదహారవ శతాబ్ద మధ్య సమయం హంపీ విద్యానగరమందు నెలకొని ఉన్న ఆంధ్ర రాజ్యంయొక్క అధి పతి పంకల్పించిన మహాకార్యం పదిహేడవ శతాబ్ద మధ్యస్థం వాటికి పంపూర్ణంగా కొనసాగినా కొంత వరకైనా నెరవేరింది. ఆంధ్ర, తమిళ, కన్నడ, కేరళ దేశాలలో ఒకే పద్ధతికి చెందిన, ఒకే పాంప్రదాయ గానికి చెందిన, సశాస్త్రీయమైన సంగీత పద్ధతి ఏర్పడి పైవాలుగ దేశాలవారిని ఏకం చేసింది ఈనాటికీ అనంగీకృత పద్ధతే దక్షిణ భారతదేశము నందంతటా అచరణలో నుంది

ఆనాడు సంగీతకళ కేర్పడిన అయోమయస్థితిని తొలిగించడానికి పరిశోధనలు చేసి, గ్రంథాలు వ్రాసి, తీవ్రతరంగా ప్రచారంచేసి, దక్షిణ భారతాన్ని ఒక సంగీత పద్ధతి క్రిందకు తెచ్చిన రామామాత్య, పోతువాడ, అహోబిల పండితులు సుస్వరుగు నూటికి నూరు పాళు ఆంధ్రులే అయినప్పటికి యే కారణాల చేత నైతే నేమి దేశము ఆంధ్రులగాన కళయందు నిశ్శేషముగ వెనుకబడి ఉన్నారు ఈ పరిస్థితిని తొలగించడం కేశేర్పడిన సూతన ఆంధ్రప్రభుత్వం యొక్క కనీస ధర్మం అందువలన, హైస్కూళ్లయందు అనగా బాలురు, బాలికలు అనే భేదంలేకుండా అన్ని హైస్కూళ్లయందు యూడువధారం వరకు గానకళ, ప్రస్తుతపు గ్రాయింగువలె నిర్బంధముగా బోధింపబడునట్లును, ప్రస్తుతం హైస్కూళ్లయందున్న సంగీతపు టైఫర్ కేడెడ్ కోర్సును అధనపుపాఠం ప్రతి జిల్లాలోను ఒకబాలుర హైస్కూలులోను, ఒక బాలికల హైస్కూలులోను అయినా నెలకొల్ప బడేట్లును, సంగీతపు లోయర్ గ్రేడ్ హయ్యర్ గ్రేడ్ పరీక్షలకు ఇంకను హెచ్చుమంది పచ్చేటట్లు. ప్రణాళికను దేశావసరము బట్టి సవరించుట, ప్రత్యేకముగా ఒక సంగీత కళాశాలను నెలకొల్పుట మున్నగు రీతులలో సంగీత కళాభ్యాసమునకు దోహదము, ఉత్సాహము కలుగుతిని ప్రణాళికలు తయారుచేసి నూతి - ఇది ప్రభుత్వము సంగీత కళాభివృద్ధికి తోడ్పడవలసి, యున్నది.

వారఫలాలు

(శ్రీ రావినూతిల ఆంజనేయులు

నవంబరు 8 వ తేదీ మొదలు నవంబరు 14 వ తేదీ వరకు

గ్రహ స్థితి

రవి-శని-శుక్రులు (తుల). కుజుడు (కన్య) వక్ర బుధుడు 12 వరకు (వృశ్చికం) తరువాత(తుల) గురువు (మీనం) రాహువు (మకరం) .ఇందులకు (వృశ్చిక-ధనుర్మకర మకరాలలో)

రాశ్యంతర గ్రహయోగములు

8 శుక్ర-శుక్ర (వసంపదయం) 9. శుక్ర రాహు (శేంద్రం). 10. బుధ శుక్ర (ద్విద్వాదశం) 11 బుధరాహు (త్రిత కాదశం) 12 బుధ గురు (షడష్టకం)' 14. బుధ కుజ (ద్విద్వాదశం) రవి బుధ (యతి)

వ్యాపార (ధరలు) మార్పులు

వండి-బంగారము-వూలు-ప్రతీ వస్త్రములూ క్రమేణా తిగ్గును మిరి నిలకడ బియ్యమూ-నీరల్లి పండ్లి దినుసులూ కొంచెము పైదూపుమాచి మరి కొంత తగును

9 వ తేదీ శెష్ట (నోయ యి యులలో పేరు ప్రారంభిమకల) వారికి శుభము

11 వ తేదీ పూ షాఢ (భు ధ, ధ ధా పేర్లుగల)వారికి మంగళ (కుజ) దశ పైపెచ్చులు అపొఖ్యమునూ - అరోగ్యమునూ కలిగించును

విశేషములు

పంటలు పంతృప్తికరముగ యుండుట-పాలూన్య జనులలో గోరబాగ కలుగును రాజకీయ కారణాలు అసంతృప్తిని కలిగించకలవు

మీ లగ్న (రాశి) ఫలం

మేషం (అశ్విని, భరణి, కృత్తిక 1-వ పాదం)

ఈవారంలో రవి-శని-శుక్రులూ 13 నుండి బుధుడూ ప్రతికూలురు మీరు ఎంతో జాగ్రత్తగా యున్నా మీకు తెలియకుండానే చేతిలో నుండివి జారి పోరూ యుంటం భార్యా బిడ్డల ఆరోగ్యం పరిగా యుండదు వృత్తి (వైద్యులూ-న్యాయవాదులూ తప్ప) సంతృప్తికరంగా జరుపలేక పోతారు పెటుబడులు మరల పూర్తిగా చేతికి రవు సందేహాలు కలుగుతిని పితరైనం తివరకు పరిచయులను తిగించుకోవడం మంచిది సంఘంలో మిత్రుల హేళనకు గురియౌతారు. వారాంతంలో ప్రయాణం జరపవద్దు

వృషభం (కృత్తిక, 2,3,4పాదాలు, రోహిణి, మృగశిర 1, 2 పాదాలు)

ఈ వారంలో కుజ బుధ-శుక్రుల మాత్రం ప్రతికూలతా వ్యాపార వృత్తులో భాగస్తులను చేర్చుకోకి ప్రయత్నం వద్దు ఆరోగ్యం నిలకడగా యుంటుంది ఆర్థిక కుటుంబ అభివృద్ధి ప్రయత్నాలు సుముఖంగా యుంటవి సంఘంలో పరిచయాల సంఖ్య పెరుగుతుంది ఇతర వారాలలో కొద్దిగా పేచీలు కలుగుతిని అపులలూ, బంధువులనుగురించిన కుతివారిలు పింటాణా పెటుబడులు నిలకడతనం తివరకు తిగించుకొనడం మంచిది. వారాంతిలో స్వేచ్ఛుగా లేకుండా కొంతి లాభించ కలదు

మిథునం (మృగశిర 3, 4 పాదాలు ఆర్ద్ర పునర్వసు 1, 2, 3 పాదాలు,)

ఈవారంలో శుక్రుడూ 12 వరకు బుధుడూ అనుకూలురు వృతి ఉద్యోగాలలో ఉన్నవి కొన పైన జవాబుదారీకల పనులు పైపడుతిని ఇంటా బయటాకూడా మీతో కలహించేవారుంటారు మనస్సునిలకడగా వుండదు వ్యాపారంలో పెద్ద ఆటాధింగంకలుగుతుంది ఆరోగ్యం కూడ తిన్నగా యుండదు మానసికంగా-శారీరకంగా కూడా శ్రమకు లోనవుతారు స్వస్థ్య లేమి (చట్టాలూ-కేసులూ) అవుండే వారాంతింలో వ్యాపారవృత్తులు కొంతి సుముఖంగా యుంటవి

కర్కాటకం (పునర్వసు 4 వ పాదం పుష్యమి, ఆశ్లేష)

ఈవారంలో శుక్రుడూ కు లు డూ అనుకూలురు. మీరు ఏపని తలపెట్టినా ఆటంకాలు ఎక్కువ పటుదలతో పూర్తిగా విడువడం మంచిది సంఘములో మర్యాదకులోపం, కలహపడి తగడం, అలసటా అగవి మొదలు ముఖ్య గ్రహస్థితులు అలోచనల ఉద్రేకపూరితంగా యుంటవి. కుటుంబ పరిస్థితి ఎదుటవారి మర్యాదలకూడా గమనించడం త్వరపడిపడం పనుక విచారించడం కలుగుతుంది. ఆర్థికంగా పెద్దలోటుండదు వారాంతంలో కొంతి మేలూ అగపడుతుంది

సింహం (మ ఖ, పు బ్బ, ఉ త్తర 1 వ పాదం)

ఈవారంలో రవి-శని-శుక్ర-కుజ గ్రహములూ 12 వరకు బుధుడూ అనుకూలురు. శుభ్రగతు బలాధిక్యత వృధా పోదు. పరిచయులకూ-గౌరవ-మర్యాదలకూ మంచి వారి స్నేహితాన్ని కలిగించకలదు. మీ పని (యోగ్యతకు తగ్గ పనుపరించి) అన్ని విధాలా డబ్బు వస్తుంది. మంచిమార్గంలో వినియోగించకలదు—ను ఉద్యోగంలో కొంతి శ్రమ పెరుగుతుంది. కొనిమిత్రుల పనకారంతో కార్యక్రమంయుగిం చకలదు. వారాంతంలో పిడ్డలకు స్వల్ప ఆరోగ్యభంగం, లేదా ఆకుధివార్తలు వినడంజరుగుతుంది.

కన్య (ఉత్తర 2, 3, 4 పాదాలు, హస్త, చిత్త 1, 2 పాదాలు)

ఈ వారంలో శుక్రుడుమాత్రం అనుకూలుడు మీరాశివారు యెంతో జాగ్రత్తగా యుండాలి అంతేమంచిది పరిస్థితులు గతి వారం లో కన్నా అధ్వాన్నంగా యుంటవి ఉద్యోగస్థులకు శ్రమహెచ్చుతుంది. బద్ధకం ఎక్కువ వ్యాపారవృత్తులో అప్పకాలాలు తొలగిపోవడమే కాకుండా మధ్యవర్తుల కారణంగా పనకష్టాలకు లోనవుతారు ఉత్సాహం తగ్గుతుంది కాని మిత్రులు అర్థికంగా సహకరించుటలో సహాయపడుతారు. కుటుంబ పరిస్థితులు సంతృప్తినివ్వవు.

తులల (చిత్త 3, 4 పాదాలు, స్వాతి విశాఖ 1, 2, 3 పాదాలు)

ఈ వారంలో గురు- శుక్రులు మాత్రం అనుకూలురు. మీరు మంచి ఆలోచనాపరులు అనేకరకాల పరిచయాలున్నారు మానసికంగానో-శారీరికంగానో అపంతృప్తి,ఆపొఖ్యం మిమ్మల్నిడుపవు కాని గురుపీతుణాల్ల ధైర్యంతో వ్యాపార వృత్తులను పారిందకలగుతారు సంఘంలో ప్రతికతులకూ పోటదారులకూ తగ్గవలసే యుంటుంది, ఆరోగ్యం విషయమై మరికొంతి జాగ్రతపడడం మంచిది ప్రయాణం పెట్టుబడులూ, అస్తిమార్పులూ ప్రస్తుతం ఆపడంమంచిది

వృశ్చికం (విశాఖ 4 వ పాదం అనూరాధ, జ్యేష్ఠ)

ఈ వారంలో కుజ శుక్రులు అనుకూలురు మీవ్యాపారవృత్తి ఆరిక పరిస్థితులు ఇంచుమించు గతి వారం లో కన్నా అధ్వాన్నంగా యుంటవి ఉద్యోగస్థులకు శ్రమహెచ్చుతుంది. బద్ధకం ఎక్కువ వ్యాపారవృత్తులో అప్పకాలాలు తొలగిపోవడమే కాకుండా మధ్యవర్తుల కారణంగా పనకష్టాలకు లోనవుతారు ఉత్సాహం తగ్గుతుంది కాని మిత్రులు అర్థికంగా సహకరించుటలో సహాయపడుతారు. కుటుంబ పరిస్థితులు సంతృప్తినివ్వవు.

ధనుస్సు (మూల,పూర్వాషాఢ, ఉత్తరాషాఢ, 1 వ పాదం)

ఈ వారంలో రవి-కుజ గురు-శుక్ర-శనులూ 13 నుండి బుధుడూ అనుకూలురు మానసికంగా ఆనేకమార్పులు గా పెరిగించుకూ యుండినతో అందరలు చాలావరకు తిగ్గుతిని ఏ విధ్యవహారాన్ని జరిపినా చక్కగా ఆలోచించి నిర్ణయించి జరుపుతారు మూల నక్షత్రం వారికి అనకూలాలు (ఇతరులకన్న) తక్కువ వ్యాపారవృత్తులో ఆదాయం కొంతి తగ్గుతుంది ఆస్తి వ్యాపారయాత్రలను గురించి ఆలోచనలు చేస్తారు కాని ప్రస్తుతం ఆ ప్రయత్నాలు ఆపడం మంచిది

మకరం (ఉత్తరాషాఢ, 2, 3, 4 పాదాలు శ్రవణం ధనిష్ఠ 1, 2, పాదాలు)

ఈ వారంలో రవి-బుధులు అనుకూలురు ముఖ్య వ్యాపారవృత్తులో మార్పులు కాని కొత్త గా జీవితంలో నేనా ప్రవేశించడం కాని తలపెట్టవద్దు కుటుంబ పరిస్థితి ఆర్థికంగా పెద్ద చిక్కులు కలుగవు కాని మనస్సు అనేక అర్థం లేని ఆలోచనలకు లోనవుతుంది మీరు మీ మనస్సు స్వాధీనపరచుకోవడానికి ఎంతో శ్రమపడవలసి యుంటుందికూడా! కొంతి లో ఆరోగ్య భంగం అధికవ్యయం పైతులకు యోగాలు.

కుంభం(ధనిష్ఠ 3, 4 పాదాలు, శతభిషం, పూర్వాభాద్ర 1, 2, 3 పాదాలు)

ఈ వారంలో బుధ, గురు, శుక్రులు అనుకూలురు 12 మధ్యాహ్నం వరకూ మీరు చేసే గ్రహప్రయత్నం ఆటంకాలతో నిండియుంటుంది ఖర్చులు అదాయానికి మించుతిని మీరు ఎంత మారాలగా కాలం గడుపవలచుకున్నా ఆకస్మిక సంఘటనలు మీ మనస్సును చెదరగొట్టకలవు మానసికంగా విడ్డలను గురించిన కొన్ని తొందరలు కలుగుతిని మీ మనస్సును మంచి మార్గానికి లాగడానికి చేసే ప్రయత్నాలు కొంతి సఫలత పొందకపోవు 12 మధ్యాహ్నం తరువాతి ఉద్యోగ వృత్తులో శ్రద్ధ పెరుగుతుంది. అన్ని ప్రయత్నాలూ దారికి రాగలవు

మీనం (పూర్వాభాద్ర 4 పాదం, ఉత్తరాభాద్ర, రేవతి)

ఈ వారంలో శుక్రుడూ 18 నుండి బుధుడూ అనుకూలురు 18 ఉదయం వరకూ అన్ని రంగాలలోనూ కలిగే మార్పులను గమనించడంవల వారాంతంలో మీ మీ వృత్తి ఉద్యమాలను మంచిమార్గంలో జరుపుకొనగలదు లేదా వ్యయ బాధలకు లోనుకావలసి యుంటుంది ఆర్థికంగా పెద్ద చిక్కులు కలుగవు కాని మనస్సు అనేక అర్థం లేని ఆలోచనలకు లోనవుతుంది మీరు మీ మనస్సు స్వాధీనపరచుకోవడానికి ఎంతో శ్రమపడవలసి యుంటుందికూడా! కొంతి లో ఆరోగ్య భంగం అధికవ్యయం పైతులకు యోగాలు.

ఆంధ్రరాష్ట్రావతరణ సంచిక

(వేంకట్రామ అండ్ కో)

(1) శ్రీ వేదం జానకి రామశర్మగారు (ఆంధ్ర భాషా ధ్యాపకులు, రామలింగారెడ్డి కళాశాల, ఏలూరు)

(2) శ్రీ పోరి రామశర్మగారు (ప్రధానోపాధ్యాయులు, మ్యూనిసిపల్ మిడిల్ స్కూలు, ఏలూరు)- ఉభయులు కలిసి సంపాదకత్వ కార్యభారము వహించి సిద్ధపరచిన "ఆంధ్ర రాష్ట్రావతరణ సంచిక"ను ఎడ్యుకేషనల్ పబ్లిషర్సు అగు వేంకట్రామ అండ్ కంపెనీ వ్యవస్థాపకులును, ప్రచురయితర్లును అగు శ్రీ ఈదర వేంకట్రావు, శ్రీ ఈదర వేంకట్రామయ్యగార్లు ఏలూరులోని తమ వేంకట్రామ ప్రెస్‌లో శ్రద్ధాసక్తులతో సొగసుగా ముద్రించిరి ఇది రమారమి 150 పుటలుగల ఉద్గ్రంథము దక్కనిగ్లేజు కాగితములమీద ముద్రింప బడినది అనేక చిత్రపటములతో అత్యంత శోభాయమానమగు నమూనాగా వేంకట్రామ అండ్ కంపెనివారు సుమారు 50 పంచత్సరములుగా ఆంధ్రదేశములోని విద్యాశాలల పాఠ్యగ్రంథ ప్రచురణ వ్యాపారవాణులై దేశీయతను చెయుదొన్న పదిహేరణాల ఆంధ్రుడు ఇట్టివారు ఆంధ్ర రాష్ట్రావతరణ సుధి పనుమనుమ వ్యయప్రయాసల గతించక సిద్ధపరచిన యీ సంచికవారి ఆంధ్ర పారస్వతాభ్యుదయాపక్షిని పేర్కొల్లి పల్లడించుచున్నది ఈ సంచికలో 62 శీర్షికలతో అనేక అమూల్య వ్యాసములు, పద్యపదములు సమకూర్చబడియున్నవి. శ్రీ కాశీకృష్ణాచార్యగారి అశీర్వాద శ్లోకములు పెద మంత్రిములవలెను, శ్రీ పాలూమాట్టు విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారి "ఆంధ్ర రాష్ట్రము" అను పద్యములు ఆంధ్రోపవిషద్వ్యాఖ్యములవలెను ఉన్నవి "తత్ లు గు పీ ము (పూర్వ విభాగములు)" అను శీర్షికతో శ్రీ నిడదవోలు వెంకట్రావు గారు రచించిన వ్యాసమున్నూ, "కొలని పురము-కొలని వాయకులు" అను శీర్షికతో, ఏలూరు సమీపమున నున్న కొల్లేరు యొక్క పూర్వ చరిత్రాంశములను గూర్చి శ్రీ మల్లంపల్లి సోమశేఖరశర్మగారు రచించిన వ్యాసమును శ్రీ శ్రీ పరిశోధనాంశ వంకలితములై ప్రకటింపనే సుములనుట నిశ్చయించియు సుప్రసిద్ధులైన విద్యాధికులును, దేశ సేవకులును ప్రాచీన వ్యాసముల తోనూ అనేక చిత్రపటములతోనూ సర్వాంగ సుందరముగా ఆంధ్రులకే గ్రంథమును అందజేసిన వేంకట్రామ అండ్ కంపెనీ యజమానులు మానినీయులు. వారి ఆంధ్రాభిమానమును కేవి నిజమైన విదర్శనము

లోటస్ క్రాస్ వర్డ్సు

ప్రభాత్ టాకీస్ బిల్డింగ్సు, మద్రాసు 1.

బోట నెం 10 కి అఫిషియల్ సొల్యూషన్.

2 1 1 1 1 1 1 2 2 2 1 1 2

సొల్యూషన్‌ను నిర్ణయించిన

అడ్జుడికేషన్ కమిటీ సభ్యులు:-

శ్రీ కే చక్రధరరావు ప